

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням приймальної комісії Національної
академії внутрішніх справ
від 27 травня 2024 року, протокол № 4

Голова приймальної комісії

Володимир ЧЕРНІЙ

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 053 «Психологія»**

Розглянуто та ухвалено на засіданні науково-методичної ради Національної академії внутрішніх справ (протокол № 5 від 22.05.2024)

Київ – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування зі спеціальності «Психологія» до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників в галузі юридичної психології. Для успішного складання іспиту вступнику треба продемонструвати теоретичні знання з юридичної психології та практичні навички їх застосування в практичній діяльності.

У Програмі визначено мету й завдання вступного випробування на здобуття наукового ступеня доктора філософії в Національній академії внутрішніх справ. Програма окреслює обсяг знань і вмінь з юридичної психології за програмою підготовки магістр.

Програму розроблено на основі навчальних програм з юридичної психології для студентів різних напрямів підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «магістр». Зміст завдань вступного випробування не виходить за межі цих програм.

Мета програми:

а) визначити єдині вимоги до вступного випробування зі спеціальності «Психологія» для вступу на навчання для здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії;

б) сконцентрувати увагу вступників на систематизації і повторенні важливих теоретичних знань з юридичної психології та практичних навичок і вмінь їх застосування з урахуванням професійної спеціалізації;

в) перевірити у вступників рівень сформованості вмінь переосмислювати наявні знання стосовно нових фактів; адаптувати раніше отриманий досвід до змінних умов та нестандартних ситуацій; варіативно розв'язувати професійні завдання; самостійно вести експериментальну та науково-дослідну діяльність. В разі висвітлення проблеми, з якої в юридичній психології немає єдиної сталої думки, – знати різні точки зору щодо неї, аргументовано викласти власну позицію.

Організація і проведення іспиту з юридичної психології проводиться згідно з Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, відомчих нормативних актів і рішень Вченої ради та наказів та розпоряджень ректора академії.

Іспит проводиться як комплексна перевірка знань із навчальної дисципліни за завданнями, складеними кафедрою юридичної психології згідно з навчальною програмою і за методикою, визначеною вищим закладом освіти.

Зміст питань оплює навчальну програму дисципліни та складається з метою забезпечення перевірки знань, умінь і навичок, а також творчих здібностей вступників до аспірантури з спеціальності «Психологія».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Психологія і юриспруденція як база юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з філософськими, юридичними, психологічними та іншими науками.

Об'єкт і предмет юридичної психології. Категорії та поняття юридичної психології. Система та структура юридичної психології, її гносеологічні, теоретичні та практичні завдання.

Етапи розвитку юридичної психології. Розвиток юридичної психології в Радянському Союзі. Історія розвитку юридичної психології в Україні.

Розвиток психологічних ідей в кримінології (І. Гофбауер, Г. Грос, М. М. Гернет). Юридична психологія та антропологія (Ч. Ломброзо, У. Кречмер, У. Шелдон). Психологічна теорія права (Л. Петражицький). Юридична психологія та соціологія (Е. Дюркгейм, Г. Лебон, Г. Тард).

Принципи юридичної психології. Методи юридичної психології. Правові та етичні межі застосування психологічного впливу в правоохоронній та правозастосовній діяльності.

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Загальні закономірності біологічної еволюції в розвитку психіки. Психіка та мозок. Загальна будова аналізатора. Рефлекторна теорія психіки (І.М. Сеченов, І.П. Павлов, О.О. Ухтомський, П.К. Анохін). Структура рефлекторного акту.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Відчуття та їх класифікація. Сприймання, його закономірності та властивості. Пам'ять, її основні процеси, різновиди та типи. Мислення: поняття та класифікація. Види і форми мислення. Уява, її механізми, закономірності і різновиди. Увага: форми, види, властивості.

Поняття емоцій, їх класифікація. Емоція як стан і процес. Різновиди емоційних станів. Настрої, їх вплив на діяльність. Конфліктні емоційні стани. Поняття про стрес. Вплив стресорів на особистість та діяльність. Конфлікт, афект, фрустрація. Почуття, їх різновиди. Цілісність та амбівалентність почуттів.

Поняття та функції волі. Вольові якості особистості. Вольовий контроль поведінки. Різновиди та динаміка вольових актів.

Поняття «особистість». Етапи вивчення особистості. Людина як індивід, індивідуальність та особистість. Сутність та структура особистості (Б.Г. Ананьєв, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн). Проблема особистості в українській психології (Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, В.В. Рибалка, В.А. Роменець).

Ознаки особистості. Основні теорії особистості. Проблеми особистості в «глибинній психології» (З. Фрейд, К. Юнг, К. Хорні, Е. Фром). Біхевіористична

концепція (Е. Торндайк, Дж. Уотсон). Гештальт-психологічна теорія (М. Вертгаймер, В. Келер). Персоналістичні теорії (Г. Олпорт, А. Маслоу).

Психологічна характеристика діяльності. Діяльність і особистість. Діяльність і поведінка. Складові елементи діяльності. Дія як одиниця людської діяльності. Засоби (операції) виконання дій. Рухова активність. Вчинок як основна складова діяльності.

Класифікація різновидів діяльності за окремими критеріями: загальногенетичним (гра, навчання, праця), за засобами (матеріально-практична, духовна), за характером психічної активності (репродуктивна, творча), за змістом (пізнавальна, перетворююча, ціннісно-орієнтаційна, художня).

ТЕМА 3. ОСОБИСТІСТЬ І ДІЯЛЬНІСТЬ В СФЕРІ ПРАВОВІДНОСИН.

Соціальні норми та їх властивості. Функції соціальних норм. Основні види нормативних систем та їх характеристика.

Психологічні аспекти правової поведінки. Загальні ознаки правової поведінки. Правосвідомість: ознаки та різновиди. Дефекти правосвідомості.

Психологічні аспекти правової соціалізації особистості. Типи та механізми соціалізації. Етапи соціалізації. Асоціалізація, десоціалізація, ресоціалізація. Шляхи засвоєння правових норм і цінностей.

Поняття та показники соціальних відхилень. Психологічна характеристика девіантної поведінки. Різновиди девіантної поведінки. Делінквентна поведінка.

ТЕМА 4. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ПРАВОПОРУШНИКА (ЗЛОЧИНЦЯ).

Поняття особистості злочинця та основні детермінанти її формування. Біологізаторські концепції особистості злочинця (антропологічна, конституціональна, генетична, фрейдизм, аналітична психологія К. Юнга). Соціологізаторські концепції особистості злочинця (індивідуальна психологія А. Адлера, теорія диференційного зв'язку, теорія аномії, теорія субкультур, теорія стигматизації). Роль біологічного і соціального у формуванні особистості злочинця.

Типи злочинців. Структура особистості злочинця. Спрямованість особи злочинця та її різновиди. Психологічні особливості злочинців різних категорій.

Злочинна поведінка та механізми її формування. Етапи формування злочинної поведінки. Мотиви та мотивація при вчиненні злочину. Мета злочинної поведінки. Структура прийняття рішення про вчинення злочину.

ТЕМА 5. ПСИХОЛОГІЯ ГРУПОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Специфіка соціально-психологічних явищ, їх відмінність від явищ індивідуально-психологічних. Основні види соціально-психологічних явищ. Врахування соціально-психологічних явищ у правоохоронній діяльності.

Соціальна група та її основні ознаки. Різновиди соціальних груп, їх характеристика. Колектив та його ознаки.

Психологічні чинники, що обумовлюють суспільну небезпечність злочинних груп. Поняття злочинної групи та її психологічна характеристика. Причини об'єднання осіб у злочинну групу. Закономірності функціонування злочинних груп. Психологічні особливості різновидів злочинних груп.

Психологія масової поведінки. Чинники, що впливають на формування натовпу. Натовп, його різновиди і особливості. Панічна та протестна поведінка натовпу. Склад натовпу та основні етапи його розвитку. Психологічні особливості діяльності працівників правоохоронних органів при попередженні та виникненні масових заворушень.

ТЕМА 6. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ СПІЛКУВАННЯ

Поняття та основні ознаки спілкування. Функції спілкування. Різновиди спілкування та їх характеристика. Структура спілкування.

Закономірності та механізми сприймання та розуміння людини людиною. Вікові, індивідуальні та професійні особливості соціальної перцепції.

Психологічний вплив в міжособистісних взаєминах: переконання, навіювання, зараження та наслідування. Явище контрсугестії.

ТЕМА 7. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

Поняття екстремальних ситуацій, основні чинники їх виникнення. Характер та різновиди екстремальних ситуацій в правоохоронній діяльності. Адаптивна і дезадаптивна поведінка: причини і умови прояву. Психоемоційна напруженість в екстремальній ситуації. Основні різновиди деструктивних станів психоемоційної напруженості, їх особливості.

Психологічна готовність правоохоронця до дій в екстремальних умовах та її структурні компоненти. Психологічна підготовленість до екстремальних ситуацій службової діяльності, шляхи та напрями її формування.

ТЕМА 8. ПСИХОЛОГІЯ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Юридична діяльність як різновид трудової діяльності, її диференціація за профілем та суб'єктами діяльності. Характеристика основних компонентів структури юридичної діяльності. Характеристика допоміжних компонентів структури юридичної діяльності.

Пізнавальна діяльність юриста як вирішення пізнавальних завдань. Елементи та етапи планування юридичної діяльності. Особливості комунікації та основні елементи комунікативної діяльності. Особливості здійснення юридичної праці, що визначають необхідність організаційної діяльності. Види профілактичного впливу та їх основні групи. Психологічні чинники засвідчувальної діяльності.

Психологічні особливості юридичної діяльності.

Проблема професійної придатності юриста до діяльності. Психологічний розвиток, формування та деформація фахівця. Психологічна сутність професійної деформації. Психологічна характеристика основних груп детермінант професійної деформації. Основні сфери прояву професійної

деформації. Вплив професійної деформації на ефективність виконання діяльності. Система профілактики та корекції професійної деформації.

ТЕМА 9. ПСИХОЛОГІЯ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Функціонально-психологічна характеристика слідчої діяльності. Психологічна структура слідчої діяльності. Психологічні особливості слідчої діяльності.

Слідча ситуація та її компоненти. Проблемна ситуація. Види завдань, що вирішує слідчий. Емоційні стани, що впливають на ефективність діяльності слідчого. Рефлексія та емпатія в діяльності слідчого. Типи особистості слідчого.

Психологічні чинники огляду. Психологічна сутність пред'явлення для впізнання. Врахування психологічних чинників слідчого експерименту. Психологічні особливості проведення обшуку. Психологія виявлення інсценувань.

Психологічні особливості допиту. Психологія допиту окремих категорій громадян: підозрюваних та обвинувачених, свідків і потерпілих, дорослих і неповнолітніх тощо. Діагностика неправдивих свідчень.

ТЕМА 10. ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Форми використання спеціальних психологічних знань в юрисдикційному процесі: консультація, участь спеціаліста, судово-психологічна експертиза.

Об'єкт судово-психологічної експертизи та підстави для її призначення. Межі компетенції судово-психологічної експертизи. Види судово-психологічної експертизи: експертиза неповнолітніх; експертиза особистих властивостей, основних мотивів поведінки, закріплених у життєдіяльності суб'єкта, та рівня його інтелектуального розвитку; експертиза особливих емоційних станів.

Комплексні судово-психологічні експертизи: психолого-психіатрична, психолого-медична, психолого-технічна, психолого-лінгвістична, психолого-педагогічна.

Основні помилки при призначенні та проведенні судово-психологічної експертизи. Заочні та посмертні психологічні експертизи.

Структура висновку судово-психологічної експертизи. Права та обов'язки експертів. Права та обов'язки підекспертних осіб.

ТЕМА 11. ПЕНІТЕНЦІАРНА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет та завдання пенітенціарної психології. Психологічна служба в установах відбування покарань. Психологічні засади та принципи організації роботи з засудженими. Психокорекційна робота в установах відбування покарань. Методи психологічного впливу на засуджених.

Психологічна характеристика особистості засуджених та їх адаптаційних можливостей. Емоційні стани засуджених та чинники, що їх визначають. Акцентуації та психопатії у засуджених. Види адаптації в установах виконання покарань.

Динаміка особистості в умовах позбавлення свободи. Основні типи особистості засуджених.

Психологічні особливості мікросередовища засуджених. Самоорганізація спільноти засуджених. Субкультура установ відбування покарань. Стратифікація засуджених. Психологічні особливості малих груп в середовищі засуджених. Земляцтва та сім'ї.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Бедь В.В. Юридична психологія : навч. посібник / В.В. Бедь. Львів : Новий світ–2000, 2018. 375 с.
2. Бочелюк В. Юридична психологія. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 336 с.
3. Костицький М.В. Судова психологія : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / М.В. Костицький [та ін.]; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2013. 495 с.
4. Казміренко Л.І., Мартенко О.Л. Кримінальний кодекс України: психологічний аналіз кримінально-правових понять: монографія. Київ.: КНТ, 2008. 184 с.
5. Казміренко Л., Кудерміна О., Мойсеєва О. Психологія: навч. посібник. Київ., 2015. Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/pidrych_psuxologiya.pdf
6. Кацавець Р.С. Пенітенціарна психологія. Навч. посіб. Київ.: Алерта, 2018. 110 с.
7. Кацавець Р.С. Судова психологія. Навчальний посібник. Київ.: Правова єдність, 2017. 112 с.
8. Кацавець Р.С. Юридична психологія. Навч. посіб. 2-ге вид., доповн. Київ : Алерта, 2019. 150 с.
9. Кримінально-виконавча психологія : підручник / за заг. ред. В.Й. Бочелюка, Т.А. Денисової, О.М. Тогочинського. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 630 с
10. Мальцев О.В., Саїнчин А.С., Сотула А.С. Теоретичні основи розслідування умисних вбивств. Психологічний портрет серійного вбивці. Ottawa : Accent Graphics Communications & Publishing, 2019. 760 с.
11. Максименко С. Д. Юридична психологія: підручник / С.Д. Максименко, В. І. Медведєв. Київ : Видавничий дім «Слово», 2018. 448 с.
12. Мухіна Г. В. Юридична психологія : навчально-методичний посібник / Г.В. Мухіна; за заг. ред. В. М. Бесчастного. Київ: ВД «Дакор», 2019. 236 с.
13. Психологія слідчої діяльності: навч. посіб. / [В.Г. Андросюк, О.М. Корнєв, О.І. Кудерміна та ін.]; за заг. ред. Л.І. Казміренко. Київ.: Правова єдність, 2009. 200 с.
14. Основи соціально-психологічного тренінгу: наук.-практ. реком. / За заг. ред. Л.І. Казміренко. Івано-Франківськ: Симфонія–форте, 2011. 136 с.
15. Руль Ю.В., Мартинова Т.О. Психологія профайлінгу : навч. посіб. / Ю.В. Руль, Т. О. Мартинова. Київ. : ДП Вид. дім “Персонал”, 2018. 236 с. Бібліогр. : с. 221-226.
16. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці / В.В. Рибалка. Одеса : Букаєв В.В., 2009. 575 с.
17. Тарарухін С.А. Вибрані твори / Тарарухін С.А. Київ. : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. Ч. I : Юридична психологія. Мотивація злочинної поведінки. 2004. 212 с.

- 18.Чебоненко С.О. Пенітенціарна психологія : навчальний посібник / С.О. Чебоненко, О.С. Третяк. Чернігів, 2011. 219 с.
- 19.Шепітько В.Ю. Юридична психологія : підручник / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 288 с.
- 20.Юридична психологія: підруч. / [Д.О. Александров, В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко та ін.]; за заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. Вид. 2–є, доопр. і доп. Київ.: КНТ, 2008. 352 с.
- 21.Юридична психологія: Альбом схем з коментарями / [Д.О. Александров, В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко та ін.]; за заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. Вид. 3–є, доопр. і доп. Київ.: КНТ, 2008. 152 с.
- 22.Юридична психологія: Словник / [Д.О. Александров, В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко та ін.]; заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. Вид. 2–є, доопр. і доп. Київ.: КНТ, 2008. 224 с.
- 23.Юридична психологія: практикум / За заг. ред. Л.І. Казміренко. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 190 с.
- 24.Юридична психологія: хрестоматія / укл. Казміренко Л., Кудерміна О., НАВС, 2017 427 с. Режим доступу: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/4471>
- 25.Юридична психологія: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закл. і фак./ В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко, Я.Ю. Кондратьєв та ін.; За заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2016. 352 с.
- 26.Юридична психологія : навч.посіб. для студентів ВНЗ / [О. Є. Самойлов та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : КНТЕУ, 2015. 431 с.
- 27.Ясинок М.М. Судові дебати: право, психологія, риторика : наук.-практ. посібник / М. М. Ясинок. Київ : Правова єдність, 2016. 158 с.

Додаткові джерела

- 28.Автухов К. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи. / К. Автухов, О. Таволжанський, І. Яковець. // Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані : [монографія / за ред. проф. О.В. Козаченка, проф. Є.Л. Стрельцова.] Миколаїв: Іліон, 2016. 768 с. С.1-39.
- 29.Аршава І. Ф., Репіна О. Г. Основи юридичної психології з практикумом. Д. : вид-во Маковецький, 2012. 300 с.
- 30.Бараненко Б.І. Психологія оперативно-розшукової діяльності: навч. посібник. / Б.І. Бараненко, Е.О. Дідоренко, Я.Ю. Кондратьєв. Київ.: Центр учбової літ–ри, 2007. 272 с.
- 31.Барановська Л.В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л.В. Барановська, Н.В. Глушаниця. Київ : НАУ, 2016. 248 с.
- 32.Барко В.І. Професійний відбір кадрів до органів внутрішніх справ (психологічний аспект) / В.І. Барко. Київ. : Ніка – Центр, 2002. 296 с.
- 30.Березенко В.В. Суспільна свідомість як предмет дослідження юридичної психології // Юридична психологія. 2019. № 1, С. 7-14.

- 31.Большакова А. М., Перевозна Т. О., Віденєєв І. О., Храцій О. М. Інтимно-особистісна сфера в системі життєвих цінностей аномальної особистості – правопорушника // Право і безпека. 2019. № 2, С. 94-100.
- 32.Бугаєць Т.Г. Правові конфлікти та проблема формування іміджу працівників ОВС: [Електронний ресурс] / Т.Г. Бугаєць // Теоретичні та правові проблеми правоохоронної діяльності. 2009. № 1. – Режим доступу до сайту: <http://www.nbu.gov.ua/portal/SocGum/Kyuv/2009-1/1-5/31.pdf>.
- 33.Будяченко О.М. Особливості ставлення до соціального середовища неповнолітніх із правопорушників з корисливою орієнтацією // Південноукраїнський правничий часопис. 2023. № 1. С. 12–17.
- 34.Білінська О.О., Черпак М.В. Феномен лідерства у зарубіжній та вітчизняній психології // Актуальні проблеми психології. 2016. Т. 10, С. 36-47.
- 35.Браверман С.С. Аналіз сучасних підходів до підвищення ефективності проведення допиту під час досудового розслідування // Юридична психологія. 2019. № 1, С. 62 – 68.
- 36.Варій М. Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. / М. Й. Варій. 5- те вид., виправл. і доповн. Львів. : Апріорі, 2016. Т. 1. 382 с.
- 37.Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / редколегія В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко, О. В. Петришин. Харків : Право, 2016. Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 2018. 952 с.
- 38.Венедіктов В.С. Проблеми реформування системи МВС України / В.С. Венедіктов, І.В. Зозуля. Ужгород : ВАТ «Патент», 2005. 216 с.
- 39.Гарькавець С. О. Юридична психологія : словник-довідник / С.О. Гарькавець. Сєверодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 152 с.
- 40.Главацька О.Л. Основи самовиховання особистості: Навч. посіб. / О.Л. Главацька. Київ.: Каравела, 2018. 207 с.
- 41.Гончаренко В.Г., Сокиран Ф.М. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посіб. Київ : Укр. акад. внутр. справ, 2014. 48 с.
- 42.Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Національний юридичний журнал: теорія та практика. 2016. №. 2/1 (18). С. 130133. URL: http://jurnaluljuristic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf.
- 43.Гуменюк Л.Й., Сулятицький І.В. Психологія професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 648 с.
- 44.Долинська Л.В. Психологія конфлікту : навч. посібник / Л.В. Долинська, Л.П. Матяш-Заяц. Київ : Каравела, 2015. 304 с.
- 45.Дуткевич Т.В. Загальна психологія : теоретичний курс : навчальний посібник для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта / Т.В. Дуткевич ; Кам'янець-Подільський : Д.Г. Зволейко, 2015. 431 с.
- 46.Євдокімова О.О., Пономаренко Я.С. Комунікативна толерантність поліцейських у контексті вивчення їх емоційного інтелекту // Право і безпека. 2019. № 2, С. 101-108.

47. Жаворонкова Г.В., Скібіцький О.М., Сівашенко Т.В. Управління конфліктами: Навч. посіб. / Г.В. Жаворонкова, Г.В. Скібіцький, Т.В. Київ: Каравела, 2018. 170 с.
48. Зозуля І.В. Європейська модель поліції (міліції) як мета досягнення у реформуванні ОВС України: доктринальний підхід: [Електронний ресурс] / І.В. Зозуля // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2008. № 19.
49. Казміренко Л.І., Андросюк В.Г. Психологічне забезпечення діяльності працівників міліції під час проведення масових спортивних заходів: навч. посібник. Чернівці: «Наші книги», 2010. 64 с.
50. Кацавець Р.С. Психологічні особливості злочинної поведінки. Психологія особистості злочинця // DICTUM FACTUM. 2019. № 3(5). С. 85 – 90.
51. Коновалова В.О. Юридична психологія : посіб. для підгот. до іспиту / В.О. Коновалова, В. Ю. Шепітько Харків : Право, 2019. 192 с.
52. Кощинець В.В. Психологія діяльності прокурора: навч. посіб. / В.В. Кощинець, Р.І. Кирилюк, Л.Л. Радухівська, І.М. Бевзюк. Київ : Національна академія прокуратури України, 2017. 188 с.
53. Крюкова М.А. Методика проведення судово-психологічної експертизи: методичні рекомендації для студентів. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2014. 25 с.
54. Кудерміна О.І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: [монографія]. / О.І. Кудерміна. Чернівці: Наші книги, 2012. 416 с.
55. Кудерміна О.І. Особливості психічного здоров'я правоохоронців – учасників антитерористичної операції // Право і безпека. 2019. № 2, С. 109-113.
56. Литвин В.В. Комунікація поліцейського патрульної поліції зі ЗМІ // Юридична психологія. 2019. № 2, С. 93 – 99.
57. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічні та психологічні аспекти: Підручник / А.С. Лобанова, Л.В. Калашнікова Київ: Каравела, 2017. 470 с.
58. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту : теорія і сучасна практика : навч. посібник / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. Київ : Професіонал, 2007. 416 с.
59. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Практикум психологічного консультування в юридичній сфері : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 320 с.
60. Медведєв В.С. Психологія злочинної діяльності: навч. посіб. Київ.: Атіка, 2012. 204 с.
61. Методичні рекомендації з курсу «Юридична психологія» / укладачі: Л.П. Журавльова, Т.Ю. Кулаковський, О.Г. Кулаковська, О.Г. Шмиглюк Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 57 с.
62. Мовна комунікація в діяльності сил охорони правопорядку: теоретичні засади галузевої комунікації: Монографія / Л.М. Пелепейченко, П.Б. Ткач, К.Ю. Гунбін та ін. Харків.: Академія внутрішніх військ МВС України, 2009. 272 с.

- 63.Новікова К.М. Психологічні особливості злочинця з насильницькою спрямованістю. Юридична психологія. № 1. 2015. С. 198-206.
- 64.Проценко О.О. Верифікація показань під час допиту неповнолітнього підозрюваного // Юридична психологія. 2019. № 2, С. 86 – 92.
- 65.Сковронська І. Мовна культура та проблеми виховання майбутніх правників (за матеріалами ЗМІ), 2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.jornlib.nbiv.kiev.ua//index.php?act=article&article=1478>.
- 66.Скубак Е.О. Психологічна природа й мотиви злочинів, пов'язаних із зловживанням посадовим становищем, і способи їх подолання // Юридична психологія. 2019. № 1. С. 69-73.
- 67.Сова М. Динаміка психічних станів осіб, які відбувають кримінальне покарання в місцях позбавлення волі. / М. Сова, Т. Соловей // Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України, серія: психологічні науки. 2016. № 1(3). С. 210-219.
- 68.Суденко Ю.А. Актуальні юридико-психологічні проблеми протидії шкільному булінгу // Юридична психологія. 2019. № 2. С. 54- 60.
- 69.Третьякова Т. М. Соціальна психологія : практикум для здобувачів вищої освіти початкового рівня спеціальності «Психологія» / Т. М. Третьякова / Одеса : Фенікс; НУ «ОЮА», 2021. 54 с.
- 70.Черновський О.К Психологічні особливості особистості потерпілого у кримінальному процесі / О.К. Черновський // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. № 2. 2013. С. 220-235.
- 71.Озерський І.В. Використання спеціальних психологічних знань в юрисдикційному процесі України / І.В. Озерський. Полтава: Полтавський літератор, 2013. 66 с.
- 72.Озерський І. В. Юридична психологія (особливості відбору та підготовки фахівців-правоохоронців) : наук.-практ. посіб. / Озерський І. В. ; Полтав. ін-т економіки і права. Київ : Талком, 2014. 181 с.
- 73.Панасенко Н.М., Войтович М.В. Психологічні особливості подолання особистістю життєвих криз // Актуальні проблеми психології. 2016. Т. 5, С. 126-135.
- 74.Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми: метод. реком. / В.В. Юсупов, Д.О. Александров, Л.І. Казміренко та ін. Київ.: НАВС, 2012. 56 с.
- 75.Психологічні засади розслідування злочинів, пов'язаних з дорожньо–транспортними пригодами: наук.-практ. посіб. / В.В. Юсупов, Л.І. Казміренко, М.В. Пашковська, Л.В. Дергач. Київ. Вижниця: Черемош, 2012. 55 с.
- 76.Формування психологічної готовності працівників ОВС до дій в екстремальних ситуаціях затримання озброєного злочинця: наук.–практ. посіб. / [уклад.: В.П. Казміренко, Л.І. Казміренко, Д.О. Александров та ін.]. Чернівці: ЧДУ, 2013. 96 с.
- 77.Цільмак О.М. Загальні положення криміналістичного профайлінгу // Юридична психологія. 2019. № 1, С. 54-61.

- 78.Юридична психологія: метод. рек. з навч. дисц. / Уклад.: І.С. Загурська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2021. 49 с.
- 79.Юридична психологія в Україні: здобутки та перспективи [Текст] : матеріали наук.-практ. конф. (Київ,24 квіт. 2015 р.). Київ. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 252 с.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Психологія і юриспруденція як база юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з філософськими, юридичними, психологічними та іншими науками.
2. Об'єкт і предмет юридичної психології. Категорії та поняття юридичної психології.
3. Система та структура юридичної психології, її гносеологічні, теоретичні та практичні завдання.
4. Етапи розвитку юридичної психології. Розвиток юридичної психології в Радянському Союзі. Історія розвитку юридичної психології в Україні.
5. Розвиток психологічних ідей в кримінології (І. Гофбауер, Г. Грос, М. М. Гернет). Юридична психологія та антропологія (Ч. Ломброзо, О. Ф. Лазурський, У. Кречмер, У. Шелдон). Психологічна теорія права (Л. Петражицький). Юридична психологія та соціологія (Е. Дюркгейм, Г. Лебон, Г. Тард).
6. Принципи юридичної психології. Методи юридичної психології.
7. Правові та етичні межі застосування психологічного впливу в правоохоронній та правозастосовній діяльності.
8. Загальні закономірності біологічної еволюції в розвитку психіки. Психіка та мозок. Загальна будова аналізатора.
9. Рефлекторна теорія психіки (І. М. Сеченов, І. П. Павлов, О. О. Ухтомський, П. К. Анохін). Структура рефлекторного акту.
10. Відчуття та їх класифікація. Сприймання, його закономірності та властивості.
11. Пам'ять, її основні процеси, різновиди та типи. Мислення: поняття та класифікація. Види і форми мислення.
12. Уява, її механізми, закономірності і різновиди. Увага: форми, види, властивості.
13. Поняття емоцій, їх класифікація. Емоція як стан і процес.
14. Різновиди емоційних станів. Почуття, їх різновиди. Цілісність та амбівалентність почуттів.
15. Настрої, їх вплив на діяльність. Конфліктні емоційні стани.
16. Поняття про стрес. Вплив стресорів на особистість та діяльність. Конфлікт, афект, фрустрація.
17. Поняття та функції волі. Вольові якості особистості.
18. Вольовий контроль поведінки. Різновиди та динаміка вольових актів.
19. Поняття «особистість». Етапи вивчення особистості.
20. Людина як індивід, індивідуальність та особистість. Сутність та структура особистості (Б.Г. Ананьєв, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн).
21. Проблема особистості в українській психології (Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, В.В. Рибалка, В.А. Роменець).
22. Ознаки особистості. Основні теорії особистості.
23. Проблеми особистості в «глибинній психології» (З. Фрейд, К. Юнг, К. Хорні, Е. Фром). Біхевіористична концепція (Е. Торндайк, Дж. Уотсон).

- Гештальт-психологічна теорія (М. Вертгаймер, В. Келер). Персоналістичні теорії (Г. Олпорт, А. Маслоу).
24. Психологічна характеристика діяльності. Діяльність і особистість. Діяльність і поведінка.
 25. Складові елементи діяльності. Дія як одиниця людської діяльності. Засоби (операції) виконання дій.
 26. Рухова активність. Вчинок як основна складова діяльності.
 27. Класифікація різновидів діяльності за окремими критеріями: загальногенетичним (гра, навчання, праця), за засобами (матеріально-практична, духовна), за характером психічної активності (репродуктивна, творча), за змістом (пізнавальна, перетворююча, ціннісно-орієнтаційна, художня).
 28. Соціальні норми та їх властивості. Функції соціальних норм.
 29. Основні види нормативних систем та їх характеристика.
 30. Психологічні аспекти правової поведінки. Загальні ознаки правової поведінки.
 31. Правосвідомість: ознаки та різновиди. Дефекти правосвідомості.
 32. Психологічні аспекти правової соціалізації особистості. Типи та механізми соціалізації.
 33. Етапи соціалізації. Асоціалізація, десоціалізація, ресоціалізація. Шляхи засвоєння правових норм і цінностей.
 34. Поняття та показники соціальних відхилень. Психологічна характеристика девіантної поведінки.
 35. Різновиди девіантної поведінки. Делінквентна поведінка.
 36. Поняття особистості злочинця та основні детермінанти її формування. Роль біологічного і соціального у формуванні особистості злочинця.
 37. Біологізаторські концепції особистості злочинця (антропологічна, конституціональна, генетична, фрейдизм, аналітична психологія К. Юнга).
 38. Соціологізаторські концепції особистості злочинця (індивідуальна психологія А. Адлера, теорія диференційного зв'язку, теорія аномії, теорія субкультур, теорія стигматизації).
 39. Типи злочинців. Структура особистості злочинця.
 40. Спрямованість особи злочинця та її різновиди. Психологічні особливості злочинців різних категорій.
 41. Злочинна поведінка та механізми її формування. Етапи формування злочинної поведінки.
 42. Мотиви та мотивація при вчиненні злочину. Мета злочинної поведінки. Структура прийняття рішення про вчинення злочину.
 43. Специфіка соціально-психологічних явищ, їх відмінність від явищ індивідуально-психологічних. Основні види соціально-психологічних явищ. Врахування соціально-психологічних явищ у правоохоронній діяльності.
 44. Соціальна група та її основні ознаки. Різновиди соціальних груп, їх характеристика. Колектив та його ознаки.

45. Психологічні чинники, що обумовлюють суспільну небезпечність злочинних груп. Поняття злочинної групи та її психологічна характеристика.
46. Причини об'єднання осіб у злочинну групу. Закономірності функціонування злочинних груп.
47. Психологічні особливості різновидів злочинних груп.
48. Психологія масової поведінки. Чинники, що впливають на формування натовпу.
49. Натовп, його різновиди і особливості. Панічна та протестна поведінка натовпу.
50. Склад натовпу та основні етапи його розвитку.
51. Психологічні особливості діяльності працівників правоохоронних органів при попередженні та виникненні масових заворушень.
52. Поняття та основні ознаки спілкування. Функції спілкування.
53. Різновиди спілкування та їх характеристика. Структура спілкування.
54. Закономірності та механізми сприймання та розуміння людини людиною.
55. Вікові, індивідуальні та професійні особливості соціальної перцепції.
56. Психологічний вплив в міжособистісних взаєминах: переконання, навіювання, зараження та наслідування. Явище контрсугестії.
57. Поняття екстремальних ситуацій, основні чинники їх виникнення.
58. Характер та різновиди екстремальних ситуацій в правоохоронній діяльності. Адаптивна і дезадаптивна поведінка: причини і умови прояву.
59. Психоемоційна напруженість в екстремальній ситуації. Основні різновиди деструктивних станів психоемоційної напруженості, їх особливості.
60. Психологічна готовність правоохоронця до дій в екстремальних умовах та її структурні компоненти. Психологічна підготовленість до екстремальних ситуацій службової діяльності, шляхи та напрями її формування.
61. Юридична діяльність як різновид трудової діяльності, її диференціація за профілем та суб'єктами діяльності.
62. Характеристика основних компонентів структури юридичної діяльності. Характеристика допоміжних компонентів структури юридичної діяльності.
63. Пізнавальна діяльність юриста як вирішення пізнавальних завдань. Елементи та етапи планування юридичної діяльності.
64. Особливості комунікації та основні елементи комунікативної діяльності. Особливості здійснення юридичної праці, що визначають необхідність організаційної діяльності.
65. Види профілактичного впливу та їх основні групи. Психологічні чинники засвідчувальної діяльності.
66. Психологічні особливості юридичної діяльності.
67. Проблема професійної придатності юриста до діяльності. Психологічний розвиток, формування та деформація фахівця.
68. Психологічна сутність професійної деформації. Психологічна характеристика основних груп детермінант професійної деформації.
69. Основні сфери прояву професійної деформації. Вплив професійної деформації на ефективність виконання діяльності.

70. Система профілактики та корекції професійної деформації.
71. Функціонально-психологічна характеристика слідчої діяльності. Психологічна структура слідчої діяльності.
72. Психологічні особливості слідчої діяльності.
73. Слідча ситуація та її компоненти. Проблемна ситуація.
74. Види завдань, що вирішує слідчий.
75. Емоційні стани, що впливають на ефективність діяльності слідчого. Рефлексія та емпатія в діяльності слідчого.
76. Типи особистості слідчого.
77. Психологічні чинники огляду.
78. Психологічна сутність пред'явлення для впізнання.
79. Врахування психологічних чинників слідчого експерименту. Психологічні особливості проведення обшуку. Психологія виявлення інсценувань.
80. Психологічні особливості допиту.
81. Психологія допиту окремих категорій громадян: підозрюваних та обвинувачених, свідків і потерпілих, дорослих і неповнолітніх тощо. Діагностика неправдивих свідчень.
82. Форми використання спеціальних психологічних знань в юрисдикційному процесі: консультація, участь спеціаліста, судово-психологічна експертиза.
83. Об'єкт судово-психологічної експертизи та підстави для її призначення. Межі компетенції судово-психологічної експертизи.
84. Види судово-психологічної експертизи: експертиза неповнолітніх; експертиза особистих властивостей, основних мотивів поведінки, закріплених у життєдіяльності суб'єкта, та рівня його інтелектуального розвитку; експертиза особливих емоційних станів.
85. Комплексні судово-психологічні експертизи: психолого-психіатрична, психолого-медична, психолого-технічна, психолого-лінгвістична, психолого-педагогічна.
86. Структура висновку судово-психологічної експертизи. Права та обов'язки експертів. Права та обов'язки підекспертних осіб.
87. Предмет та завдання пенітенціарної психології. Психологічна служба в установах відбування покарань. Психологічні засади та принципи організації роботи з засудженими. Психокорекційна робота в установах відбування покарань. Методи психологічного впливу на засуджених.
88. Психологічна характеристика особистості засуджених та їх адаптаційних можливостей. Емоційні стани засуджених та чинники, що їх визначають. Види адаптації в установах виконання покарань.
89. Динаміка особистості в умовах позбавлення свободи. Основні типи особистості засуджених.
90. Психологічні особливості мікросередовища засуджених. Субкультура установ відбування покарань. Стратифікація засуджених. Психологічні особливості малих груп в середовищі засуджених